

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue | Mellersta Österbottens välfärdsområde

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite, lausunto 3.6.2026, hallintovaliokunta

HE/56/2026: Lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Aluksi

Kiitämme mahdollisuudesta antaa tarkentava lausunto rahoituslain muutoksia koskevaan hallituksen esitykseen.

Ymmärrämme, että rahoituslakiin esitetyt muutokset edesauttavat valtion talouden sopeuttamista ja hyvinvointialueuudistuksen tavoitteita. Kuitenkin katsomme, että lakimuutokset leikkaavat liian nopeasti hyvinvointialueiden rahoitusta. Samoin alueiden parantuneet tulokset leikkaavat rahoituksen pohjassa olevaa jälkikäteistarkastusta aiheuttaen toisen rahoitusta pienentävän vaikutuksen.

Lausunto

Lausuntomme pääkohdat ovat seuraavat.

- **Palvelutarpeen kasvun huomioiminen 80 % → 60 % on liian nopea leikkaus tilanteessa, jossa muutos- ja uudistamisohjelmien läpivienti on vielä merkittävästi kesken.** Väestön ikääntyminen kasvattaa palvelutarvetta, joka on ristiriidassa näin voimakkaan leikkauksen kanssa. Valtion menoja säästävistä toimesta syntyisi todennäköisesti vastaavan verran menoja hyvinvointialueiden lisärahoitustarpeiden takia. **Esitämme, että palvelutarpeen kasvun leikkaus olisi selkeästi pienempi.**
- **Mikäli palvelutarpeen kasvu leikkaantuu alemmaksi kuin 80 %, aiempaan lain valmisteluaineistoon sisältynyt kompensointi palvelutarpeen osuutta nostaa ja asukasperusteista osuutta vähentäen tulisi toteuttaa.** Mikäli kompensatiota ei ole, korkean palvelutarpeen hyvinvointialueet ovat huonommassa asemassa kuin matalamman palvelutarpeen alueet. Asukasperusteisuuden osuuden pienentäminen laimentaisi hieman rahoitusmalliin sisältyvää piirrettä, että asukasluvun kasvu hyödyttää hyvinvointialueen rahoitusta ylisuhteisesti.
- **Pidämme hyvänä, että tarvemallin uudistamisessa edetään pienin askelin.** Mikäli THL:n 8/2025 julkaisemaan tutkimukseen sisältyvät laajennusvaihtoehdot viettäisiin nyt kaikilta / suurelta osin rahoitusmalliin, se lisäisi tietojärjestelmäominaisuuksien ja kirjaamiskäytäntöjen vaikutusta rahoitukseen. Ennen laajempaa tarvemallin muuttamista tulee ensin saattaa tietopohjan luotettavaksi.
- **Yksityisten terveyspalveluiden käytön poistaminen rahoituksesta on kannatettava muutos.** Yksityisten terveyspalveluiden käyttö ei kuormita julkista terveydenhuoltoa, joten se tulee poistaa rahoituskriteeristöstä. Kuten lakiesityksessä esitetään, hyvinvointialueiden ostopalvelut ja palvelusetelit huomioidaan jatkossakin.
- **Rekisteritietojen selkeät virheet tulee voida korjata.** THL:n ja VM:n korjausmahdollisuudet varmistavat, että rahoitus perustuu todelliseen palvelutarpeeseen eikä virheellisiin tietoihin.

Rahoitusmallin ennustettavuus ja hyväksyttävyyys paranevat, kun virheet voidaan korjata järjestelmällisesti ja yhdenmukaisin periaattein.

- **Kannatamme siirtymätasaukseen suunniteltuja muutoksia, mutta muutokset ovat riittämättömiä. Siirtymätasausvähennyksen tulisi pienentyä nykyistä nopeammin ja siirtymätasaus ei saisi jäädä pysyväksi.** Siirtymätasaus ei ole pystynyt objektiivisesti huomioimaan, että kuntien ja kaupunkien keskimääräistä matalampien kustannusten taustalla on ollut mm. investointivelkaa, jota siirtymätasauksen takia rahoitusta menettävät hyvinvointialueet ovat joutuneet ja joutuvat vielä vuosia paikkaamaan. Samoin TES-korotukset ja yleinen hintakehitys on vaikuttanut kaikkiin hyvinvointialueisiin samalla tavoin ja heikentänyt siirtymätasausvähennyksen piirissä olevien hyvinvointialueiden taloutta. Konkreettisena esimerkkinä nostamme esille Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen. Meillä siirtymätasausvähennys vuosina 2023-2025 on ollut yhteensä 56 miljoonaa euroa. Kumulatiivisen alijäämämme 2023-2025 ollessa 27,5 miljoonaa euroa on selvää, että vähennys on ollut ylimitoitettu. Siirtymätasausvähennys tulee edelleen vuonna 2027 leikkaamaan Keski-Pohjanmaan rahoitusta lähes 12 miljoonaa euroa. **Esitämme, että siirtymätasausvähennyksen pienentymisen tulisi olla euromääräiseltä vaikutukseltaan selkeästi suurempi jo vuoden 2027 rahoituksessa.**

Siirtymätasaus ei mielestämme voi jäädä pysyväksi minkään kokoisena. Miten voitaisiin perustella, että kuntien ja kaupunkien vuosien 2021-2022 kustannukset vaikuttaisivat hyvinvointialueiden rahoitukseen vuodesta toiseen? Mikäli siirtymätasaus näkemyksemme vastaisesti jäisi rahoituslakiin, se tulisi sisällyttää lakiin määräaikaisena esimerkiksi kuluvan vuosikymmenen loppuun mennessä päättyvänä.

Lain valmisteluaineistossa tuodaan esille, että siirtymätasauslisien muodostaessa osalle hyvinvointialueista merkittävän osan rahoituksesta, lisän poistaminen vaarantaisi niiden palvelut. Sama perustelu sopii myös siirtymätasausvähennyksen piirissä oleviin hyvinvointialueisiin eli vähennyksellä on ollut ja on edelleen niiden toimintaedellytyksiä heikentävä vaikutus. Siirtymätasauksen muutoksista valtiolle aiheutuvat kustannukset suunnitellaan kohdennettavaksi myös siirtymätasausvähennys – alueisiin. Leikkausta ei suunnitella kohdennettavan niille siirtymätasauslisää saaville alueille, joille lisän katsotaan olevan välttämätön palveluiden järjestämiseksi. Pidämme tätä hyvinvointialueita eriarvoistavana. **Esitämme, että valtiolle aiheutuvien kustannusten kompensatiota ei kohdennettaisi siirtymätasausvähennyksen piirissä oleviin hyvinvointialueisiin.**

Yhteenveto

Yhteenvetona toteamme, että rahoituslakiin valmisteilla olevat muutokset ovat oikeansuuntaisia. Kuitenkin yllä olevat kohdat pitäisi ottaa tarkemmin huomioon.

Kokkolassa 1. kesäkuuta 2026.

Mikko Komulainen
Hyvinvointialuejohtaja, HTT

Helinä Saarela
talousjohtaja, KTT